

ELS SAVIS PRUDENTS DELS PITEUS

Temps era temps diuen que hi havia tres homes de Sant Llorenç de Morunys, que es feien dir els Savis Prudents dels Piteus.

Un dia anaven al mercat de Manresa a comprar una euga i van parar a fer nit a un hostal a mig camí, a la localitat de Berga. La mestressa i l'amo van voler posar a prova la "saviesa" d'aquells tres homes. Els van donar una habitació per dormir on hi havien posat un armari davant de la finestra. D'aquesta manera els homes van dormir més de vint-i-quatre hores, ja que cada vegada que es despertaven i obrien la finestra veien que encara era tot fosc, però en realitat el que obrien era l'armari.

Finalment els amos, després de riure molt per la broma que els havien fet, van treure l'armari de davant de la finestra i els van donar d'esmorzar. Quan estaven ja acabant l'àpat, van veure unes persones que tornaven de la fira de Manresa i van comprendre que havien dormit més d'un dia i la fira ja havia acabat.

Els Tres Savis Prudents dels Piteus van decidir tornar cap a casa, estaven ben tristos perquè arribarien sense l'euga que els havien encarregat. I mentre maleïen la seva dissort van veure unes carbasses a l'entrada de l'hostal. Com que no sabien què eren, van preguntar-ho als amos, i aquests, que encara seguien amb ganes de riure, els van dir que eren ous d'euga. Sense pensar-s'ho van comprar una carbassa pensant que era un ou d'euga i van començar el seu trajecte de tornada a casa.

A mig camí, el que portava la carbassa va ensopegar, amb la dissort que l'ou d'euga es va trencar. La carbassa just es va esberlar al costat d'un matoll on s'amagava una llebre, que va sortir esperitada. Així els Tres Savis Prudents dels Piteus van pensar que era l'euga menuda que fugia esporuguida. Els homes van seguir el seu camí comentant la gran dissort que havien tingut.

EL GEGANT DEL MONTSENY

La tradició conta que el Montseny era habitat per un gegant, el Pare Esmè, que feia unes passes tan llargues que traspassava d'una muntanya a l'altra. Aquest personatge s'ha interpretat com una personificació de la força de la natura, en aquest cas representaria una metàfora del vent.

<< - I gegants? No teniu esment si n'hi havia al Montseny?

- Prou. Altre temps n'hi havia un que li deien l'Avi Ismé, i sortia totes les nits a la vall de Viladrau. De vegades se'l veia encamellat damunt de la serra, cama ací cama allà com si anés a cavall. Altres vegades l'havien vist eixarrancat, un peu en una carena i un peu en una altra, passant-li el riu per sota les cames. El meu avi deia que més d'un cop havia vist l'Avi Ismé gambejant per la serra i saltant d'una carena a l'altra.
- I no n'havíeu sentit contar res més?
- No em recordo d'haver-ne sentit res més que lo que acabo de contar-li.>>

APEL·LES MESTRES

LES BRUIXES DE GUALBA

Antigament, el terme de Gualba es veia a cada dos per tres castigat per tempestats horroroses d'aigua i pedra i llamps i centelles, que arrasaven els camps i capolaven els boscos portant la ruïna a aquell terme.

Tothom havia reparat que les tempestats esclataven després d'aparèixer al cim de la muntanya un nuvolot molt negre, i no faltà qui observà que després que la tempestat havia fet el seu malifet, se sentien en l'aire grans rialles d'alegria.

Ara bé: darrere de la muntanya on se formava el núvol de la tempestat queia el Gorg Negre, i tampoc faltà qui s'adonà que, poques hores abans del desfet, les aigües del gorg rebullien, s'encabritaven i feien una remor estranya, i que d'elles se n'alçaven unes boires que, pujant muntanya amunt, formaven al cim el nuvolot malastruc. Ja de temps antic se sabia que al Gorg Negre hi vivien bruixes i bruixots, i, en fi, ja no es dubtà més que tota la malura que queia sobre el terme de Gualba venia d'aquella endimoniada trepa que vivia al Gorg Negre.

Llavores va ser quan el rector de Gualba, per posar remei a tants mals, seguit de tots els seus feligresos, se n'anà en processó al Gorg Negre, va fer-hi aspergis per obligar bruixes i bruixots a viure fermants al fons de l'aigua, i manà plantar una creu al cim de la muntanya on abans se formava el núvol negre.

L sembla que d'aquella hora ençà, el terme de Gualba s'ha vist sempre més lliure d'aquelles grans tempestats que en el temps antic tant i tant el castigaven.

APEL·LES MESTRES

EL BRUIXOT COIX

Al nord-est del Gorg Negre hi ha les terres i les possessions de Can Prat, on se situa aquesta història. DAMunt del Gorg Negre, en un petit pla, és on les nits del divendres al dissabte les bruixes, els bruixots, les dones d'aigua i els dimonis, segons es creia, es reunien per celebrar les seves festes o aquelarres. Un conjur que no fallava mai consistia a clavar creus al cim de la muntanya per fer fora els mals esperits. Ara bé, en aquesta llegenda, en clavar la creu van ser expulsats tots els éssers malignes, menys un de coix que va penedir-se. La referència a un defecte físic no és mai una casualitat, sinó que respon a la creença que moltes bruixes i bruixots tenien tares físiques.

A la placeta que hi ha al damunt del Gorg Negre de Gualba, s'hi reunien per fer-hi les *ballades* les bruixes i els dimonis i en sortien les Dones d'aigua. Una d'aquestes és la que va casar-se amb l'hereu de can Blanch, d'Arbúcies. El gorg pertany encara a can Prats, de Gualba, descendents de can Blanc.

Allà dalt varen plantar-hi tres creus per comanir (exorcitzar) tota aquella mala nissaga de bruixes i dimonis, i van treure'ls a tots menys un de coix, que els demanà per favor que no l'en traguessin, prometent-los que mai més no els faria cap mal.

ELS PESCALLUNES DE GUALBA

Els habitants de Gualba són anomenats en sentit despectiu "pescallunes". Tal forma de malanomenar-los té el seu origen en una tradició segons la qual alguns d'ells venint del mercat, on efecturaren abundosos guanys, i havent-los escalfat el cap per efecte del generós vi que havien pres, s'observaren la platejada reproducció de la lluna en les límpides i quietes aigües d'un safareig o abeurador de corrent, per la que grans foren els seus afanys i fatigues en aconseguir una cistella proveïda de formosa corda, amb la que treballaren la resta de la nit, passant suors i armant considerable gatzara, en la seva descomunal temptativa de pesca. Avisats alguns matinadors camperols de tan peregrina tasca, feren córrer la veu i s'ajuntaren per a contemplar les deleroses anades i tornades dels angoixosos, en recerca de pedres amb les que poden enfonsar la cistella, perquè, estirant-la poder assolir la sort de pescar-la. Arribada la matinada i advertits del seu poc discórrer, fugiren en mig de la burla general, cosa que, sabuda des d'Hostalric Sant Celoni, va originar tan curiós renom.

MARTÍ BOADA

MINAIRONS

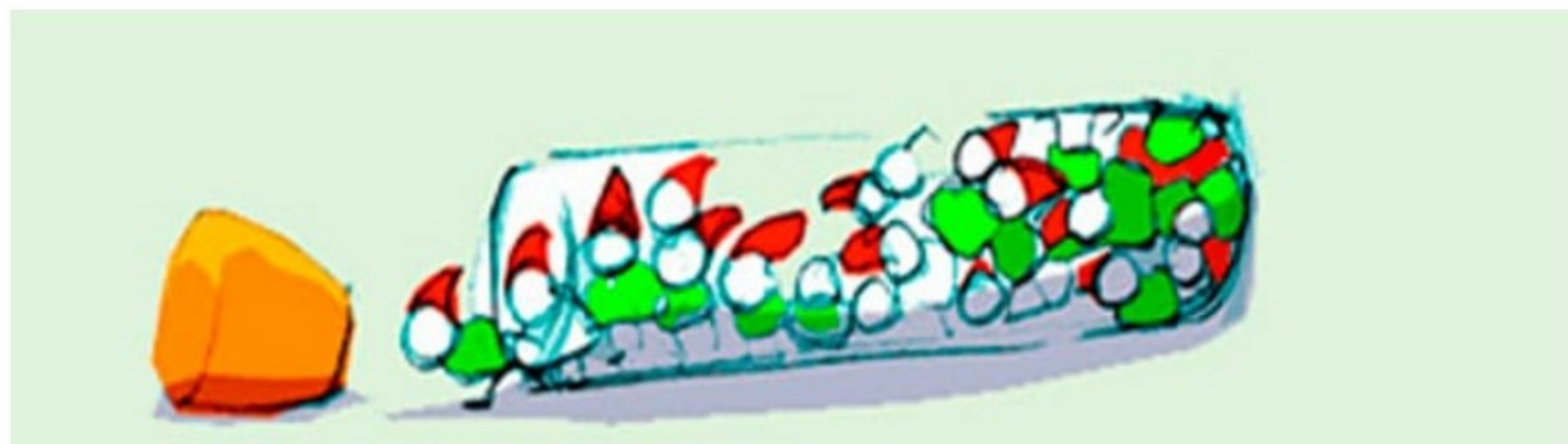
Els minairons son uns éssers molt menuts que viuen dins dels canuts d'agulles. En un d'aquest tubbs en poden viure milers i quan en surten comencen a cridar:

- Què farem, què direm! Què farem què direm!

Alguns expliquen que els has de donar feina ràpidament, perquè sinó et poden matar.

Les seves feines predilectes son transportar rocs, segar o conrear.

Si us pregunteu si els minairons poden fer els deures, em sap greu, però malauradament, no.

LA MOLSOSA

La Molsosa, és un esperit protector que, segons la descriu la veu popular, era una mena de criatura femenina que s'arrossegava de quatre potes. De pell de líquen, fungosa de cos i amb pelatge de molsa i llargs cirrells. El seu alè revifava els arbres quan es fonia la neu, i els animava a rebre la primavera. L procurava foragitar els carboners, entossudits a convertir les alzines en minerals.

La Molsosa també vetllava per les bèsties, els animalons, i castigava els que malmetien el seu reialme. Tanmateix, posseïa un esperit material i afectuós amb els infants i amb tots aquells que es perdien al bosc.

No cal dir que la Molsosa és una driada, una nínfa, una germana d'Eurídice, desposseïda. Encaparrada a foragitar ruscadors, nevaters, caçadors, pastors, traginers, contrabandistes, bandolers i, sobretot, carboners. Aquests darrers li tenien molt respecte i dansaven al voltant de les cabanes amb tions encesos, tot fent soroll amb olles i cassoles, o clavaven aixes i destrals rovellades pel mossec de la intempèrie en parets i porticons, amb intenció d'espantar-la.

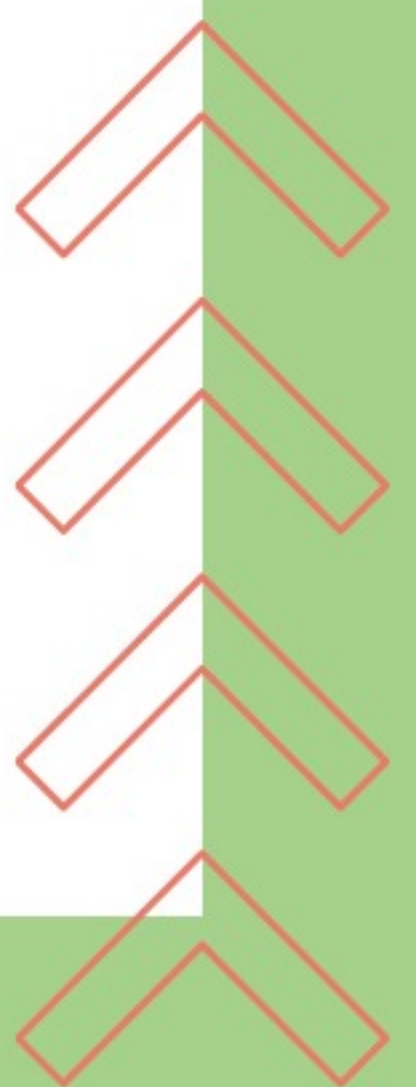

LA BRUIXA GUILLEUMA

Al castell de Montsoriu hi havia viscut una bruixa dita na Guilleuma, que cada nit sortia seguida d'una gran cort de serventes vestides de blanc. Voltaven les ruïnes del castell en llarga processó, semblant malura i mal averany, fent perdre totes les collites.

Un dia el senyor rector de Breda les va aspergir amb aigua beneïda i varen fugir totes, anant d'un bot al pic de Morou i amb un altre al fons del gorg Negre de Gualba, on encara hi són.

D'aquí ve que la torre edificada a uns quants metres de distància del castell, a l'altre extrem del turó, per dominar visualment la vall d'Arbúcies, s'anomena popularment Torre de les Bruixes.

LA DONA D'AIGUA DE GUALBA

A la masia de Can Prat, a Gualba hi havia un amo que un vespre va arribar al topant mateix del Gorg Negre i va asseure's al bell costat de l'aigua, sobre una pedra inclinada.

Llavors va aparèixer la figura meravellosa d'una dona d'aigua.

L'home demanà a la nimfa que volgués a acceptar de ser la seva esposa i li oferí compartir la casa, la terra i la riquesa que ell tenia per tota la contrada, com a penyora de la seva voluntat. Ella enamorada acceptà amb l'única reserva que mai ell li recordés els seus orígens.

Del matrimoni naixeren dos fills, un nen i una nena i que anaven creixent fermes i espigats enmig de tot aquell benestar. Passaren els anys i heus aquí que un mal dia, quan l'amo de Can Prat i la seva dona mesuraven una bona terra que calia preparar, van començar a disputar sobre el cultiu que allí fóra més adient. Li semblava a l'amo que seria bo de sembrar-hi blat de xeixa, en canvi, a la dona, li semblava que el moresc amb les seves reblertes panolles convenia molt més. Raons i raons de l'un i de l'altra anaren punjant de to fins al punt que el marit, enfadat, oblidant el jurament que havia fet ja feia anys, dient-li a la dona que poc podia ella entendre perquè no era pas cap altra cosa que una pobra dona nascuda i treta per ell mateix de l'aigua del riu. Ho acabava de fer i ja se'n penedia; però qui pot fer tornar enrera una paraula funesta? El mal ja era fet. La dona d'aigua, en sentir els mots prohibits, fugí ràpidament cap als fondals del Gorg Negre, sense que l'amo de Can Prat pogués aturar-la. Corria i corria com si fos enduta d'un torb sinistre, fins que va desaparèixer.

L diu que l'amo de Can Prat mai no tornà a veure la seva dona; que moltes vegades durant el dia s'encaminava al gorg i la cridava.

També expliquen que la dona, quan l'amo no se'n podia adonar, entrava amb cautela a la masia, anava a la cambra dels seus fills i els acaronava i els besava molt dolçament, s'hi quedava una bona estona cantant la seva cançó i que, abans de sortir, deixava caure unes llàgrimes brillants dessorre la gran taula de castanyer del menjador, llàgrimes que, l'endemà, convertides en raríssimes perles de gran valor, recollia, esbalaït, l'amo de Can Prat, sense saber-ne la procedència. Així fou com, malgrat la tragèdia, s'enfortí encara més i més la puixança de la casa durant molt de temps.

